

Rekonstrukce archivu OSA

OSA ve spolupráci se společností Agilo.cz a Konica Minolta zrekonstruoval a zmodernizoval svůj archiv. Díky rozsáhlé rekonstrukci byla zdvojnásobena kapacita prostor k archivaci.

Po desítky let byly sklepní prostory OSA využívány jako archivní prostory, kam se jen přidávala dokumentace bez potřeby inventarizace. V roce 2014 byl po letech učiněn radikální zásah – rekonstrukce. Významnou částí celé zakázky pro OSA byla kompletní přestavba dosavadního archivu. Rekonstrukce zahrnovala například novou elektroinstalaci, vzduchotechniku

Minolta také projektový a koordinační dohled nad technickými aspekty celé rekonstrukce. Nově vybudovaný centrální archiv OSA zahrnuje dvě suterénní patra o celkové rozloze 130 m². „Dispoziční úpravy a instalace pojízdných regálových systémů nám umožnily zdvojnásobení kapacity archivu a uskladnění desítek tisíc dokumentů, notovin, dobových ma-

nebo zavedení systému pro řízený odchod vlhkosti ze stěn. Prostory nyní odpovídají požadavkům na dlouhodobou a spolehlivou archivaci všech skladovaných dokumentů. „Součástí inventarizace dokumentů byla také jejich částečná digitalizace, chemické čištění a obnova. Zavedli jsme rovněž jednotný spisový řád, který autorskému svazu zjednoduší veškerou práci s dokumenty,“ řekl Petr Mikulec, obchodní ředitel oblasti Konica Minolta Business Solutions Czech. „Bylo skvělým zážitkem podílet se na záchraně tak velkého kulturního fondu a naše zkušenosti z práce s dokumenty nám umožnily připravit soubor všeho tak, aby bylo možno jej v budoucnu zpřístupnit i dál,“ říká Miroslav Suchel, vedoucí obchodního oddělení Agilo.cz. Kromě inventarizace dokumentů zajistila společnost Konica

teriálů a hudebních nahrávek na vinylech, audiokazetách a CD, z nichž nejstarší nosič je z roku 1933. Díky tomu můžeme nyní prostory využít jako centrální úložiště pro potřeby celé budovy,“ vysvětlil Roman Strejček, předseda představenstva OSA. Zrekonstruovaný archiv bude nyní OSA využívat pro uložení gramofonových desek, knih, smluv a všech interních dokumentů i historických artefaktů.

Co se dá objevit při rekonstrukci archivu budovy, která byla sídlem společnosti OSA od roku 1930?

Ochranný svaz autorský své oficiální aktivity datuje od roku 1919. Hlavní myšlenkou bylo naplnění zákona, který již před rokem 1900 mluvil o autorských odměnách. Cílem tehdy

nebylo pouze vybrat peníze od provozovatelů kaváren, holičství, restaurací a spolků hrajících veřejně autorskou hudbu, ale podpora všech autorů, kteří v době poválečné hospodářské krize rozhodně neměli na růžích ustláno. Historie OSA je impozantní. Tato organizace dokázala v každém období růst a zesilovat. Dokázala na sebe navazovat schopné lidi, kteří hlavní myšlenku podpory rozvíjeli a posouvali dál. Ve 30. letech si společnost zakoupila vlastní nemovitost, ve které sídlí dosud. Do té doby se stěhovala v pravidelných dvouletých intervalech po různých pražských objektech, a to většinou z důvodu stálého růstu.

Rekonstrukce svaz donutila archivní prostory vyklidit, a tak se na světlo světa začaly dostávat nejenom dokumenty a knihy i 100 let staré, ale i tisíce gramofonových desek, CD a magnetofonových kazet, desetitisíce not a souvisejících publikací, desítky dobových článků a novin a samozřejmě tuny běžné provozní dokumentace. Všechny tyto nosiče a dokumenty bylo nutno probrat, přetřídit, zařadit a zinventarizovat. Tak jak byly tyto materiály ukládány bez ladu a skladu (hlavně za doby socialismu), tak dnes se jim dostalo důstojného uložení ve zrekonstruovaných prostorách.

Každá výše uvedená část archiválií měla svá tajemství, nedostatky, ztráty i překvapení. V tomto článku bych se rád zmínil o historických dokumentech, které po určité době zkoumání byly pro mnoho lidí překvapením. Nalezené dokumenty jsou z hlediska svého stáří a celistvosti skvělým dobovým dokladem dění v různých etapách společnosti. Zároveň ale plně potvrzují pravdivost slov dnešního vedení, které propaguje myšlenku „**Nejsme bernák, sloužíme podpoře autorů a hudby!**“. Zdánlivě povrchní věta však dostává úplně jiný podkres, pokud se dokumenty v archivu dají dohromady a odkryjí myšlenky své doby. Z historie začne najednou vyplývat hlavní myšlenka založení svazu – „pomoc, podpora,

soudržnost“. Tak jako sokolové i zastupci OSA začali vytvářet společenství, jehož hlavním mottem byla hudba. Síla zakládajících členů a prvotní myšlenky umožnila vytvořit organizaci, která během pár let dovedla předstihnout své starší evropské sesterské organizace. Myšlenka podpory a spolupráce umožnila užší smluvní kontakt s ostatními evropskými organizacemi, včetně vzniku Konfederace duševních pracovníků a mezinárodního kongresu CISAC. A tak archiv odkryl mnoho dokumentů – zákony a jejich návrhy, zápisy ze schůzí i valných hromad, oficiální i neoficiální dopisy, žádosti o pomoc, dopisy o podpoře a další a další materiály. Z chronologického hlediska je možné po seřazení vidět záchytné body, které ovšem nemusí být a nejsou těmi

hlavními. Je to jenom výběr některých informací z historie OSA do roku 1950: **19. 11. 1919** – Ustavující schůze OSA, velká část zakládajících členů pracuje velmi aktivně a zdarma. **1920** – OSA se poprvé podílí svými návrhy a revizemi na vytvoření nového autorského zákona. **rok 1921** – Založení Penzijního a podpůrného fondu. Tento fond je ve velmi krátkém čase vyhledáván a v archivu je uloženo jak velké množství přihlášek k penzijnímu fondu, tak i žádosti o pomoc a podporu. Také dlouhá léta hospodaří s plusovou bilancí. – Návštěva pana Rona, ředitele berlínského „spolku GEMA“, z důvodu kontroly úrovně OSA pro možnost uzavření smlouvy o vzájemné spolupráci. Dle dobových zápisů je výsledek jednoznačný: „Pan Ron byl překvapen

organizací tak důmyslnou a účelnou a vyžádal si překlady všech tiskopisů, které hodlá zavést i v organizaci dlouhá léta v Berlíně stávající.“

– Ze zápisu z dubna vyplývá, že bylo rozhodnuto o nákupu prvního psacího stroje „Royal“ v hodnotě 11 200 Kč a dále kopírovacího stroje. Nemalá částka (normální měsíční plat stálého a zapracovaného zaměstnance je okolo 600 Kč) je vynaložena díky vysoké produktivitě zaměstnanců – ze zápisů lze číst, že „za 1. čtvrtletí expedováno na 10 000 příkazů a 32 000 dopisů“.

12. 3. 1923 – Vychází první číslo časopisu *PRÁVO AUTORŮ*. Další čísla nebyla dochována, takže se dnes neví, jak dlouho byl časopis vydáván.

1931—33 – V archivu jsou uloženy smlouvy na hudbu k filmům *Písničkář*,

Pudr a benzin, *Lelíček ve službách Sherlocka Holmesa*, *Muži v offsidu*, *Peníze nebo život*, *Pepina Rejholcová*, *Psohlavci*, *To neznáte Hadimršku*, *Třetí rota*, *Ze soboty na neděli*, *Žijeme v Praze*. Ze smluv je možné se dozvědět o termínech skládání „šlágrů“, kvalitě, starostech při neplnění smluv, ale i o autorských honorářích.

Předválečná léta – OSA se stává evropským lídrem v oblasti ochrany a prosazování autorského zákona a podpory autorů.

1941 – OSA zajišťuje pro své členy nemocenské a penzijní pojištění a z rozhodnutí vedení fondu je poskytuje i sociálně slabým nakladatelům(!). Součástí dokumentace jsou i nařízení vedení k různým běžným pracovním situacím – rohože u vstupu,

zatemňování, přebírání telefonických hovorů, odpovědnost vedoucích, čerpání dovolených, reakce na anonymní udání, poplachové směrnice, inventarizace majetku ukrytého pro případ bombardování...

1942 – Vedení záležitostí společnosti se z nařízení říšského protektora ujímají dva zástupci společnosti STAGMA, Leo Ritter a Antonín Čejka. Znamená to, že Říše chce mít přímý dohled nad OSA a zároveň připravuje jeho pohlčení německou společností STAGMA.

1944 – OSA je z nařízení říšského protektora společností v likvidaci, která bude po uplynutí zákonné doby přetřansformována do německé společnosti STAGMA. Přes veškeré úsilí režimu se řediteli Čejkovi podařilo zachovat

naprostou hospodářskou, majetkovou a finanční nezávislost OSA. Likvidace OSA byla hned po osvobození, 22. 5. 1945, zrušena rozhodnutím ministra dr. Koukala.

2/1950 – Mimořádná schůze představenstva o týdenní nepřítomnosti dosavadního ředitele Antonína Čejky, který byl v OSA na vedoucích pozicích od jeho založení. Obavy o možné defraudaci byly rozptýleny následujícím auditem a později bylo zjištěno, že měl v zahraničí tragickou nehodu. Tím skončila jedna éra zrození a růstu.

Jistě by se dalo pokračovat dále a detailněji. Každý má na události jiný náhled, někdo by raději slyšel o osobnostech, někdo o událostech v OSA a jiný zase detaily o běžném životě. O osobnostech by se dalo mluvit dlouho, přes OSA

prošla celá řada zvukných jmen. Mezi hlavními činovníky byli např. J. B. Foerster, Karel Hašler, Antonín Čejka, Karel Balling, p. Dvořák, p. Barvitijs atd. Mezi členy bylo velké množství slavných osobností, jako např. již zmiňovaný Karel Hašler, Josef Suk, Bohuslav Martinů, Václav Vačkář a další.

V archivu jsou uloženy stovky dokumentů, dopisů, návrhů či zápisů, které byly běžným koloritem tehdejší doby. Ze zápisů a střípků různé dokumentace se dá vyčíst i společenské naladění dané doby. Najdou se zde i informace o defraudacích, o soudních řízeních se zástupci OSA, o nespokojených lidech, o slovech díků za včasnou pomoc... OSA je prostě běžnou organizací, která se musí potýkat se standardními situacemi své doby.

To, co jej však odlišuje od ostatních podobných společností, je vize a cíl, snaha vytvořit podporu těm, bez jejichž talentu a pracovitosti by nebylo silného kulturního zázemí republiky. OSA se snažil naplňovat odkaz „*Autoři přinesli sílu vlasti a kultuře, my jim jsme oporou!*“. Bez hudby by nebyla kultura a bez kultury stát.

Píše se rok 2015 a opět nastává období, kdy nestačí být, jako v době normalizace, obyčejným výběrčím sazeb definovaných zákonem. Myšlenka zakladatelů je něčím víc než populárním gestem. Energie podpory a souznělosti se poslední desítky let po dlouhém spánku opět probouzí a stále více autorů a lidí pohybujících se v hudebním světě si uvědomuje její důležitost a nutnost. ☒